№ 26. Czwartek 31. Stycznia 1856. Rok Gazecie 46.

# GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k. Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

## PRZEGLĄD.



## Monarchya Austryacka.

### *Sprawy krajowe.*

(Arcyksiążę Albrecht z powrotem. — Konferencye dyplomatów.)

**Wiédeń,** 25. stycznia. Dzisiaj spodziewają się Jego cesarzew. Mość Arcyksięcia *Albrechta* z powrotem z Pragi do Wiédnia.

— Królewsko-angielski poseł, sir Hamilton Seymour i król. francuski poseł, p. baron Bourqueney mieli wczoraj równocześnie dłuższą konferencyę z Jego Excell. p. ministrem spraw zewnętrznych, hrabią Buol. Ces. rosyjski poseł, książę Gorczaków, był nieco później u p. minstra hrabi Buol.

## Ameryka.

(Poselstwo Prezydenta Stanów zjednoczonych. Dokończenie.)

Druga część poselstwa Prezydenta Stanów zjednoczonych tycząca się spraw wewnętrznych unii równie jest ciekawą jak pierwsza. Podajemy z niej główne daty. W ostatnim roku finansowym, który upłynął z dniem 30. czerwca 1855 wynosiły dochody państwa ogółem 65,003.930 dolarów, zaś wydatki państwa, nieliczac wpłat na rachunek długu, 56.365.393 dolarów. Wydatek na umorzenie długu państwa wynosił w tym samym przeciągu czasu 9,844.528 dolarów. Środki pieniężne będące do dyspozycyi na bieżący rok finansowy wynoszą 86.856.710 dolarów. Ogółowy wydatek wynosić będzie 71,226.846 dolarów. Dług państwa z początkiem roku finansowego wynosił 40.583.631 dolarów, a po odtrąceniu późniejszych wpłat wynosi ogółowy dług publiczny Stanów zjednoczonych w obecnej chwili mniej niż 40.000.000 dolarów (około 80 milionów złr. m. k.), okazuje się, że roczny dochód przewyższa wydatki o wiele milionów, dla tego będzie mogła wkrótce nastąpić rewizya i redukcya taryfy cła przywozowego, co znaczną przyniesie ulgę w obrocie handlowym. — W roku upłynionym zatrudniona była armia czynną obroną granicy od Indyan, w twierdzach zaś utrzymywano według regulaminu tylko małe załogi. Przyzwolone na ostatnim kongresie nowe pułki są uformowane i zorganizowane, a wojsko, którego znaczna część była w boju, dało nowe dowody odwagi, gorliwości i zdolności. — Przyzwolona na ostatnim kongresie budowa sześciu fregat parowych postąpiła już tak dalece, że te okręta zapewnie już z początkiem wiosny będą gotowe. To pomnożenie naszej potęgi morskiej, luboć znaczne, niewystarcza jednak na ochronę naszych rozległych wybrzeży i ogromnego handlu. Mądra polityka nakazuje powiększać stopniowo i systematycznie flotę wojenną, poleca się przeto kongresowi uchwalenie subsydyów na budowę sześciu korwet parowych. — Przestrzeń obszarów należących do państwa, które bądź sprzedano, bądź w inny sposób alienowano, wynosi w ogóle 24,557.409 morgów (acres). Napady Indyan zakłóciły spokojność osiadłości w Oregonie i Washingtonie. Spodziewać się należy, że środki użyte ze strony Rządu przywrócą znowu spokój. — W Kansas zaszły niepokoje, które jednak potąd niewymagały czynnego wdania się władzy wykonawczej. Tylko w razie gdyby ustawa związkowa została naruszoną, lub gdyby powstał zorganizowany opór przeciw terytoryalnemu prawu i przybrał charakter powstania, nastąpićby musiała śpieszna interwencya.

Poselstwo Prezydenta kończy się dłuższą rozprawą o konstytucyi Stanów zjednoczonych i wyjaśnieniem stosunków niewolnictwa. Co do niewolnictwa wyraża się Prezydent w końcu temi słowy: „Gdyby kiedy ostateczne namiętności miały odnieść zwycięztwo, natenczas upadek Unii byłby niewątpliwy. Ale czyliż można przypuścić, żeby światła większość tego cywilizowanego kraju w fanatycznem obstawaniu za domniemanym interesem stosunkowo nieznacznej liczby Afrykanów deptała dobro i postęp dwudziestu-pięciu milionów Amerykanów? Ja wiem, że Unia tysiąc razy jest potężniejsza od owych szalonych i urojonych planów zmiany społecznej, które się wylęgły w głowach sofistów i zaciekłych agitatorów. Liczę z ufnością na patryotyzm ludu, na godność i powagę państw, na mądrość kongresu a przedewszystkiem na łaskę Wszechmocnego, że wbrew wszelkim zamachom jawnych i skrytych nieprzyjaciół utrzyma się nietykalność konstytucyi i całość Unii.“

Ze sprawozdań sekretarzów Stanu podajemy jeszcze następujące szczegóły, o których w poselstwie Prezydenta tylko pobieżna była wzmianka. Armia liczyła 15.752 ludzi (kongres przyzwolił na 17.867), poleca się kongresowi pomnożenie wojska i żołdu, uwzględnienie celów wojskowych przy zakładaniu kolei żelaznych, używanie wielbłądów pod transport wojska i zaprowadzenie nowego rodzaju palnej broni. Minister marynarki zaleca budowę nowych szalup wojennych o 26 działach i pomnożenie marynarki o 2500 ludzi. Według wykazu komisyi emigracyjnej w Nowym Yorku przybyło do Ameryki 136.232 wychodźców, przeto o 182.990 osób mniej niż w roku poprzedzającym.

## Portugalia.

(Pożyczka i uregulowanie długu.)

**Lizbona,** 16. stycznia. Jak wiadomo zawarł minister finansów Fontes, pożyczkę w Anglii w kwocie 1,500.000 funt. st. Z tego ma być użyty milion na budowę dwóch kolei żelaznych, z których jedna połączy stolicę portugalską z Oportem a druga z granicą hiszpańską; reszte zaś 500.000 przeznaczono na inne budowle publiczne. Zarazem udało się też panu Fontes podczas pobytu jego w Anglii uregulować dług portugalski z wierzycielami angielskiemi za pomocą konwersyi rent.

## Hiszpania.

(Depesze telegr. z 21. i 22. stycznia.)

Depesza z **Madrytu** z 21. stycznia: „Kortezy obradują nad ustawą wyborową. Po załatwieniu kwestyi względem reformy taryfy przystąpią do obrad nad budżetem. — Wstrzymano teraz zakupno w Hiszpanii zapasów żywności, którą na rachunek rządu angielskiego przesyłano do Krymu.“

Inna depesza z 22. stycznia donosi: Z postanowienia Kortezów odesłana ma być sprawa buntowniczej milicyi do sądów zwyczajnych. — Wczoraj przybyli tu inżynierowie z towarzystwa centralnego, którym polecono wykonanie robot około kolei żelaznej. Wkrótce odjeżdżają ztąd do Saragossy.

## Anglia.

(Poczta londyńska. — P. Macaulay wystąpił z parlamentu. — Nowe przysposobienia okrętów. — Towarzystwo patryotyczne floty. — Nagroda za odszukanie podróżnych północy. — Pismo za niewolnictwem. — Nowiny Dworu. — Powrót jenerałów z rady wojskowej w Paryżu. — Bil Grosvenor.)

**Londyn,** 23. stycznia. P. Macaulay wystąpił z parlamentu ze względu na stan swego zdrowia. — Lord Clarendon miał wczoraj po południu posłuchanie u Królowej w zamku Windsor.

— Okręt transportowy „Nelson“ odpłynął wczoraj z 460 beczkami prowiantu z Portsmouth do Konstantynopola. „Rodney“ (o 60 działach) ma być zamieniony w magazyn bomb dla floty baltyckiej. W Sunderland zawiązało się „patryotyczne stowarzyszenie floty“ w zamiarze zebrania dostatecznej sumy, by zaopatrzyć w potrzebną załogę jeden lub dwa z budujących się w tamtejszym warsztacie okrętowym statków kanonierskich. Towarzystwo to porozumiało się już z admiralicyą, która wielce pochwala jego dążność. Majtkom wstępującym do służby na statkach kanonierskich wolno będzie wystąpić z niej po ukończeniu tegorocznej kampanii na Baltyku. Każdy z nich otrzyma 10 funt. szter. Na odbytym przedwczoraj metyngu subskrybowali architekci okrętowi Briggs and Sous 100 f. sztr.; Mr. Jonassohn, który podał projekt do zawiązania towarzystwa 60 f. sztr., a Mayor Sunderlandu 20 f. sztr.

— Proklamacyą z 7. marca 1850 przyrzekła admiralicya 10.000 f. sztr. w nagrodę tym lub temu, komu udałoby się przywieźć pierwszą pewną wiadomość o losie załogi zatraconych na morzu polarnem okrętów „Terror“ i „Erebus“. Dr. Rae rości sobie teraz prawo do tej nagrody. Admiralicya podaje to do wiadomości w London Gazette, i wzywa wszystkich innych współzawodników, ażeby przed upływem trzech miesięcy się zgłosili, gdyż później nieuwzględni już żadnych dalszych pretensyi, i po upływie tego terminu rozstrzygnie stanowczo tę sprawę. Ten sam dziennik ogłasza także dekret, którym Królowa ustanawia w kolonii zachodniej Australii stolicę biskupstwa i dyecezyę pod nazwą „Biskupstwa Perth“, i mia-

nuje archidyakona z Adelaide, M. B. Hale pierwszym biskupem tej kolonii.

— Dziennik *Enquirer* pisze: „Miss Murray, jedna z dam należących do angielskiej arystokracyi, a obecnie dama dworu Jej Mości Królowy, przepędziwszy kilka lat w Stanach Zjednoczonych, wyrobiła w sobie przekonanie, że niewolnictwo jest wcale dobrą instytucyą, i napisała teraz książkę na poparcie tego zdania, że Murzyni rodzą się na to, by żyć pod jarzmem Białych. Królowa przeczytawszy korektę tej książki oświadczyła, że jeżli Miss Murray niezaniecha publikacyi tego pisma, będzie musiała wzbronić jej wstępu do swego dworu. Na to oświadczenie Królowy odpowiedziała Miss Murray tem, że zrzekła się natychmiast godności damy dworskiej".

— W liczbie gości, którzy dnia 22go b. m. przybyli do zamku Windsor dla złożenia uszanowania swego Jej Mości Królowej, znajduje się także Earl Aberdeen i sir G. Grey.

— Wczoraj przed południem przybyli tu z Paryża książę Cambridge, jenerał de La Marmora, jenerał Airey, Sir Harry Jones, tudzież admirałowie Lyons i Dundas.

Londyński komitet, zawiązany dla lepszego zachowania uroczystości niedzielnej, ogłosił w *Morn. Herald* pewien rodzaj programu, którego osnowa przyjdzie niezawodnie pod obrady na przyszłej sesyi parlamentu. Komitet nalega na trzy rzeczy: 1) ażeby w Kensington-Gardens ustała niedzielna muzyka wojskowa; 2) ażeby w niedzielę nie stały dla publiczności otworem muzea, galerye narodowe i tym podobne instytuta, a 3) ażeby przepisy względem pałacu krzyształowego, (który teraz w niedzielę jest zamknięty), jak dawniej zatrzymano. Wiadomo, że bil Grosvenora, który w tej mierze przedłożono na przeszłej sesyi parlamentu, wywołał w Hydepark zaburzenia pokoju, i dlatego też go cofnięto. Parlament ustąpił wtenczas; czyli tą razą będzie silniejszym, przyszłość pokaże.

## Francya.

(Poczta paryska. — Nowe wsie w Algieryi. — Złoty medal za ocalenie życia. — Zregulowanie systemu menniczego. — Wstęgi orderu Bath dla jenerałów francuskich. — Hr. d'Arlincourt †. — Potoczne. — Broń na handel wymiany w Afryce zachodniej. — Formalności przygotowawcze utrudniają otwarcie konferencyi o pokój. — Trudności istotne.)

**Paryż**, 24. stycznia. Na propozycyę ministra wojny polecono trzema dekretami w Monitorze założenie trzech nowych wsi w Algieryi; dwie z nich otrzymać mają nazwę „Bizot" i „Lourmel", a to na cześć i w pamięć tych dwóch jenerałów, którzy w Algieryi dowodzili dawniej osobnemi korpusami, a później polegli pod Sebastopolem. Jedna z tych trzech nowych wsi założona będzie obok gościńca wiodącego do Philippeville, o 15 kilometrów od Konstantyny, drugie dwie obok gościńca wiodącego z Oranu do Tlemcen. — Na propozycyę ministra spraw zewnętrznych nadał Cesarz złoty medal honorowy pewnemu kapitanowi okrętu angielskiego, który kapitanowi i pięciu majtkom francuskim z rozbitego okrętu kupieckiego życie ocalił. — Tutejszy wydział towarzystwa internacyonalnego dla zrównania wagi, miary i stopy pieniężnej odbył przedwczoraj posiedzenie, na którem postanowiono, aby pismem podpisanem przez członków wydziału wezwano konferencyę zebraną teraz w Wiédniu dla zreformowania niemieckiego systemu pieniężnego, i uproszano ją o porozumienie się z towarzystwami w Londynie i Paryżu, nim przystąpi do stanowczej w tej mierze uchwały, a to w tym zamiarze, by się można naradzić wspólnie nad środkami, któreby w tak ważnej kwestyi przyniosły zaprowadzeniem jednolitego i powszechnego systemu najliczniejsze korzyści interesom handlowym nietylko Europy lub jednej części Europy, lecz i całemu światu. Na wczorajszych zaślubinach w kaplicy w Malmaison znajdowali się dwaj dawniejsi hiszpańscy prezydenci ministrów Bravo Murillo i hrabia San Luis (Sartorius), tudzież Domenech, były minister finansów. — Admirał Trehouart odjechał dziś do Tulonu, gdzie się znajduje główna siła eskadry śródziemnomorskiej. Okręt liniowy „Bretagne" przeznaczony dlań na okręt banderowy, otrzymał rozkaz odbicia z Brest'u do Tulonu. O stanowczem zebraniu się eskadry wspomnionej wyjdą później osobne zlecenia. Oddział floty baltyckiej pod rozkazami komendanta Penaud przezimuje w Brest. — W kilku departamentach południowych przedsięwzięto niedawno liczne aresztacye, a przytrzymanych odesłano po większej części koleją żelazną do Paryża. Są to podobno spiskowi ze związku „Marianne".

Wczoraj wieczór przywiózł lord Cowley z rozkazu swojej Monarchini jenerałom Bosquet, Mellinet i innym znakomitym wojownikom z armii w Krymie zostającej wielką wstęgę orderu Bath. — Znany legitymista i autor wicehrabia d'Arlincourt umarł przedwczoraj w 69 roku życia.

— *Monitor* donosi, że w Nantes, Bordeaux, Havre i Marsylii założono magazyny karabinów, przeznaczonych na handel wymiany, i że ta broń będzie przedawana na zachodnich wybrzeżach Afryki po takiej cenie, ażeby mogła wytrzymać konkurencyę z fabrykami angielskiemi i belgijskiemi, a mianowicie: francuskie karabiny z osadą białą 10 fr. 50 cent., angielskie karabiny z białą osadą 9 fr., czarną 9 fr., garnitur z żelaza albo miedzi bez bagnetu włącznie z pakunkiem.

— *Journal des Débats* pisze: „Nie możemy donieść nic nowego o sprawie pokoju, i każdy pojmie łatwo, że preliminarya nie mogą być pierwej podpisane, dopokąd nieodbędą się pewne formalności dyplomatyczne, jak np. przedewszystkiem przyjęcie urzędowego aktu, który potwierdza przystąpienie Rosyi do ultimatum mocarstw sprzymierzonych.

Tymczasem starają się prawie wszystkie dzienniki wyjaśnić i określić znaczenie i doniosłość piątego artykułu propozycyi austryackich. Jak wiadomo, zastrzegają sobie sprzymierzone mocarstwa w tym artykule prawo przedkładać Rosyi oprócz punktów uchwalonych na konferencyach wiédeńskich jeszcze inne osobne warunki. W istocie przyznać potrzeba, że właśnie ten artykuł pozostawia dla rozciągłości i ogólnego pojęcia swoich wyrazów najobszerniejsze pole do dyskusyi, a tem samem też nastręcza wątek do rozmaitych wykładów.

Na poparcie tego zdania posłużyć mogą wszystkie podane dotąd w prasie angielskiej i w jednym z dzienników francuskich wykłady tego artykułu dodatkowego. Podług dzienników angielskich będą te osobne warunki składać się z 3 następujących punktów: Twierdza Bomarsund nie będzie odbudowana; granice tureckie w Azyi będą ściślej oznaczone, i konzulaty europejskie mają być przypuszczone do portów rosyjskich na czarnem morzu. Co do ostatniego punktu musimy koniecznie sprostować oczywistą pomyłkę, a raczej wykazać powtórność tego żądania, gdyż zaprowadzenie konzulatów w portach rosyjskich jest już zawarte w czwartym artykule propozycyi austryackich, w którym powiedziano, „że ochrona handlu i interesów marynarki wszystkich narodów ma być zabezpieczona w portach czarnego morza zaprowadzeniem instytucyi, któreby odpowiadały prawu narodów i przyjętym w tej mierze zwyczajom".

## Włochy.

(Wspomnienie żałobne w rocznicę zgonu Królowy.)

**Turyn**, 23. stycznia. Na przedwczorajszem posiedzeniu izby deputowanych przypominał pan *Costa de Beauregard*, że w przyszłą sobotę przypada rocznica śmierci Królowy; dzień ten odnawia w sercach familii królewskiej bardzo bolesne uczucia, a izbie przywodzi w pamięć cnoty wielce miłowanej Królowy. Na jej cześć odbędzie się zrana żałobne nabożeństwo w kościele Śgo Jana, a tego samego dnia wieczór ma się odbyć także bal maskowy w teatrze królewskim. Pan *Costa de Beauregard* zapytuje przeto ministra spraw wewnętrznych, dlaczego pozwolił na wyprawienie wspomnionego balu. P. Ratazzi odpowiada, że dowiedział się o zapowiedzeniu tego balu dopiero dniem przedtem, gdy pozwolenie było już udzielone; zresztą odbędzie się ten bal dopiero po północy, zatem nazajutrz po uroczystości żałobnej. Na to robi uwagę p. *Costa de Beauregard*, że różnica jednej godziny nieuchyla wcale niestosowności takiego pozwolenia. *Minister spraw wewnętrznych* czuje się być zmuszonym tą uwagą wyznać otwarcie, że byłby z pewnością nie udzielił tego pozwolenia, gdyby dyrekcya teatru była go wprost od niego zażądała. Ale kiedy dyrektor teatru poczynił już wpoprzód potrzebne przygotowania do tego balu, tedy mógłby w razie unieważnienia licencyi rościć sobie prawo do wynagrodzenia kosztów. Zresztą musi on to sam przyznać, że nawet rozpoczęcie balu po północy nieusprawiedliwia wcale tego nierozważnego kroku, który na wszelki sposób uwłacza świętości tego dnia uroczystego.

## Niemce.

(Konfiskacya drukarni socyalno-demokratycznej. — Pruski pełnomocnik wojskowy w Petersburgu mianowany. — Ściśle święcenie niedzieli nakazane.)

**Frankfurt**, 22. stycznia. Na mocy rozporządzenia policyi skonfiskowano wczoraj w pobliskiej włości Bornheim, należącej do okręgu wolnego miasta, drukarnię socyalno-demokratycznego „Przyjaciela ludu dla środkowej Niemczy"; za powód tego kroku przytoczono, że właściciel drukarni, niejaki pan Wolffhart, nie posiada koncesyi przepisanej.

**Berlin**, 22. stycznia. *Neue Pr. Ztg* donosi, że rotmistrz Rauch pułku Garde du Corps, znajdujący się już w Petersburgu, otrzymał rozkaz pozostać tam na teraz i objąć tymczasowo przy tamtejszem poselstwie funkcye pełnomocnika wojskowego. Poprzednik jego pułkownik hrabia Münster pozostaje w Berlinie i pełni służbę w charakterze fliegeladjutanta przy Królu Jego Mości.

**Brunświk**, 20. stycznia. Zaczęli tu ostatniemi czasy przestrzegać ściślej niż dawniej uroczystości niedzielnej; podczas nabożeństwa muszą być pozamykane wszystkie sklepy, austerye, niewolno jechać powozem i nikt nie może zajmować się robotą. Kluby i bale, które się najczęściej odbywały w sobotę, nie mogą się już w tym dniu odbywać, lub muszą ustać o północy. Również ściśle przestrzegana jest tak zwana godzina odpoczynku (Feyerstunde) wieczorem w szynkowniach i austeryach, wyjątkiem od tego są tylko cukiernie, tudzież gościnne domy pierwszego i drugiego rzędu.

## Rosya.

(Mianowania. - Handel morski ożywiony. — Zmiany w komendach wojskowych. — Zdobycz uzyskana w Karsie.)

Z **Petersburga** donoszą pod dniem 17. stycznia: Sekretarz państwa dla Polski, Turkułł, i minister Cesarstwa Panin, zostali mianowani rzeczywistymi tajnymi radzcami państwa.

— Podług listów handlowych w *Pszczole północnej* przybyło do Rewlu i Baltisch-Port 45 okrętów kupieckich z różnemi towarami z zagranicy i nierównie znaczniejsza jeszcze liczba z soloną rybą. Okręta te zabierają najwięcej konopie w zamian.

— Najwyższym rozkazem dziennym w departamencie wojskowym z dnia 1. (13.) stycznia mianowany jest komendant czwartego korpusu piechoty, jenerał-adjutant, jenerał kawaleryi hrabia Osten-Sacken I. członkiem rady państwa i pozostaje jenerał-adjutantem. — Dowództwo nad czwartym korpusem armii obejmie jenerał kawaleryi Helfreich I. Jenerał-adjutant książę Barjatyński mianowany jest komendantem korpusu piechoty gwardyi rezerwowej, w miejsce jenerał-

adjutanta Arbusowa I., który przydzielony jako jenerał-adjutant Cesarza Jego Mości, liczyć się będzie do piechoty gwardyi. Komendant ściągniętego korpusu kawaleryi gwardyi, jenerał kawaleryi Łanskoj I. zostaje członkiem rady wojennej; dowództwo nad wymienionym korpusem otrzyma jenerał leitnant baron Engelhard I.

**Z Petersburga** piszą z 12. stycznia do *Neue Pr. Ztg.*

„Codzień otrzymujemy dokładniejsze wiadomości od dzielnej armii naszej w Azyi małej. Z jednej strony przyznają wszelką słuszność mężnej załodze w Karsie, która się dzielnie broniła, z drugiej zaś ważność posiadania tej fortecy. Czytałem list pewnego oficera, któremu polecono spisać wszelki w tej fortecy znaleziony materyał. Pisze on do krewnych swoich, że mu poruczono niezmierną pracę. I tak znaleziono między innemi 130 dział bronzowych na doskonałych lawetach w wszelkim przyborem potrzebnym i w stanie najlepszym. Jakoż wiadomo to armii rosyjskiej od dawna, a mianowicie przeszło od lat stu, że u Turków była zawsze jak najlepsza artylerya. — Zapas kul i prochu jest bardzo znaczny, i przeznaczony był widocznie nietylko dla samej fortecy, lecz nadto i w potrzeb całej armii anatolskiej, zniszczonej teraz zupełnie, a co właściwie stanowi główna korzyść z tej zdobyczy. Dalej dostało się nam 27.000 całkiem nowych karabinów z fabryk francuskich, tudzież bardzo wielki zapas materyału obozowego i oblężniczego. Zapewne będziemy w Petersburgu oglądać wkrótce te 12 choręgwi batalionów regularnych, które w Karsie zdobyły wojska nasze, jak niemniej i 18 choregwi Lazów nieregularnych i Baszy-Bozuków, tudzież klucze fortecy Kars, które tak jak klucze wszystkich od czasu Piotra Wielkiego fortec zdobytych zawieszone będą na granitowych słupach w świątyni kazańskiej. W tej bowiem katedrze pod wezwaniem Matki Boskiej znajduje się 56 słupów z politerowanego granitu (monolitu), mających 35 stóp wysokości. Na tych więc słupach wiszą klucze wszystkich przez wojska rosyjskich zdobytych fortec, a pod każdym z tych kluczów umieszczono złotemi literami nazwę fortecy i datę jej zdobycia."

## Montenegro.

(Książę zamierza zwiedzić Włochy. — Czernogórcy niechętni legii angielskiej.)

Z nad granicy czernogórskiej piszą do gazety zagrabskiej z 12. b. m.: Książę Daniło zamierza tych zapust odbyć z żoną swoją podróż do Włoch. — Niedawno przybył do Antivari ajent angielski dla werbowania ochotników do legii cudzoziemskiej. Lecz mimo bardzo świetnych i korzystnych warunków nie chciało się wielu Czernogórców zaciągnąć do wojska.

## Grecya.

(Poseł turecki zawierzytelniony. — Order Zbawiciela księciu Napoleonowi.)

**Z Aten** donoszą telegrafem z 16. stycznia: „Riza Bej wręczył J. M. Królowi pisma swe wierzytelne. — Książę Napolen otrzymał wielki krzyż orderu Zbawiciela."

---

## Z teatru wojny.

### Doniesienia z morza baltyckiego.

**Z Hamburga** telegrafują pod dniem 22. stycznia: „Dwie angielskie korwety wojenne, które niedawno udały się na Baltyk, powróciły do morza północnego."

### Doniesienia z-nad czarnego morza.

(Doniesienia z dziennika Gorczakowa po dzień 1. stycznia. — Uległość mieszkańców w okolicach Karsu. — Wiadomości ze wschodniego brzegu czarnego morza według raportów rosyjskich.)

*Gazeta Warszawska* podaje następujący wyjątek z dziennika działań wojennych jenerał-adjutanta księcia Gorczakowa w Krymie od 26. grudnia do 1. stycznia:

Stan rzeczy na półwyspie krymskim nie zmienił się; na lewem skrzydle naszych pozycyi, łańcuchy przodowe nie przestają wykonywać od czasu do czasu ataków wzajemnych. 29. grudnia, oddział złożony z 40. strzelców celnych francuskich, zeszedł potajemnie przez krzaki ku górze latarni morskiej, posunął się ztamtąd w kierunku Kurenia i począł dawać ognia do dwóch naszych rot, lecz sztucernicy wysłani przez te ostatnie, odpowiadali z powodzeniem nieprzyjacielowi, którego zmusili cofnąć się.

30. grudnia, sprzymierzeni spostrzegłszy, iż łańcuch pułkownika Okłobżio na przechyle doliny Bajdarskiej wzmocniony został, dali sygnał do trwogi i wysłali na górę latarni morskiej strzelców celnych, z czego wynikło wzajemne strzelanie, które trwało przeszło pół godziny.

31. grudnia miała miejsce w obozie nieprzyjacielskim w południowej części Sebastopola, w kierunku wzgórza Małachowa, nadzwyczaj silna explozya, poczem nastąpiły znowu w suchych dokach dwie explozye. My zaś nie przestawaliśmy strzelać bombami do obozu na górach Fediuchinych; pociski pękające między ziemiankami i namiotami alarmowały nieprzyjaciela.

Z Eupatoryi pod dniem 31. grudnia donoszą, że 16 szwadronów jazdy francuzkiej z dwoma działami konnemi, oraz dywizya piechoty wyszły z miasta i skierowały się ku wsi Sak, mając w straży przedniej dwa szwadrony. Major z pułku dragonów Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, Dmitriew, który dowodzi naszemi w tym punkcie czatami, zawiadomiwszy straż przednią o zbliżaniu się nieprzyjaciela z przemagającemi siłami, począł odchodzić do Sak i Czebotar, podczas gdy Francuzi ścigali go i zagrażali jego prawemu skrzydłu.

Powziąwszy o tem wiadomość jenerał-major Mitton, naczelnik straży przedniej, umieścił kozaków w wąwozie ciągnącym się od jeziora Sakskiego do Czebotar i wysłał ze wsi Tuzły dwie seciny pułku nr. 55ty, dla zajścia z tyłu szwadronom nieprzyjacielskim, które oddzieliwszy się od sił głównych, otrzymały następnie 2 szwadrony posiłków.

Nieprzyjaciel powitany z wąwozu ogniem łańcucha kozackiego, oraz widząc, iż mu zagrażają siły posuwające się z Tuzły drogą na okół wiodącą i że ukazały się na wzgórzach Czebotarskich dwa pułki dragonów z bateryą konną, zbliżył się szybko do swych sił głównych koło Sak stojących, a w pół godziny potem wrócił do Eupatoryi. Ścigając cofające się szwadrony, kozacy wzięli do niewoli kapitana Fouques ze sztabu głównego francuskiego.

— O połączeniu niektórych okolic azyatyckich w jedną prowincyę Karsu, donoszą z Tyflisu następujące bliższe szczegóły: „Jenerał Murawiew wydał rozkaz podbić okolice Olte i Gölsk. Jakoż natychmiast wyprawiono ruchomy oddział do uskutecznienia tego rozkazu; lecz przełożeni tych okolic zapobiegli sami, wysławszy deputacyę z zwyczajnemi na Oryencie darami, mianowicie: 300 czetwert jęczmienia i 120 wozów z sianem z zapewnieniem o swej wierności i przywiązaniu. Odtąd żyją Rosyanie z tymi mieszkańcami w najlepszem porozumieniu i w najściślejszych związkach.

*Inwalid ruski* podaje o działaniach wojennych w Małej Azyi następujące sprawozdanie z miesiąca grudnia r. z., które w uzupełnieniu podajemy:

Od 3. do 7. grudnia Turcy ciągle, acz powolnie posuwali się od rzeki Techur do rzeki Czhenis-Cchale, stawiając mosty przez rzeki i pokonywając największe trudności z powodu błota, które się utworzyło skutkiem ulewnych deszczów.

5. i 6. grudnia nieprzyjaciel, za pomocą oddziałów jazdy i komend sztucerników, dokonywał rekonesanse na całej przestrzeni prawego brzegu Czhenis-Cchale, zaczynając od Ust-Czhenis-Cchale, do Choni. Przy tem, w niektórych miejscach wymieniany był przez rzekę ręczny ogień.

7. grudnia, turecki głównodowodzący nagle zmienił swój plan działania i rozpoczął odwrót, zapewne otrzymawszy doniesienie urzędowe o upadku Karsu, a zarazem przekonany własnem smutnem doświadczeniem, z jak ogromnemi trudnościami połączona zimowa kampania, wśród nieprzebytnego błocka Mingrelii. Zapewniają, że Omer Basza spodziewał się, że za zbliżeniem się jego do Czhenis-Cchale, wojska nasze odstąpią poza Kutais, tymczasem, widząc cały guryjski oddział zebrany i w pełnej gotowości do boju, nie poważył się wydać bitwy, przewidując niezbędną swą zgubę w razie niepowodzenia.

To bez celu zaczepne poruszenie ku Czhenis-Cchale, a potem śpieszne wycofanie się, zdezorganizowały zupełnie wszystkie transportowe środki armii tureckiej, i ludzie ją składający z braku żywności, ciepłej odzieży i obuwia znaleźli się w stanie wycieńczenia.

Jak skoro rozpoczął się odwrot Turków, dowodzący Guryjskim oddziałem, korzystając z tego, że 7. grudnia deszcz ustał i woda w rzece zaczęła ubywać, przeprawił za Czhenis-Cchale lekkie oddziały dla wsparcia w Mingrelii narodowego powstania.

Pierwszy ku temu przykład dali książęta Pagawa, którzy napadli jeszcze 23. i 24. listopada pod Ontopo na tureckiego Baszę, który z małą częścią jazdy czynił rekonesans prawego brzegu Czhenis-Cchale i wrócił do obozu pod Abasza. Dowiedziawszy się o tem książę Alexander Pagawa, umyślił zrobić zasadzkę z 52 ochotnikami po większej części książętami Pagawa i Czikowani. — O zmroku turecki oddział zbliżywszy się do miejsca zasadzki, był przywitany salwą ręcznej broni a potem atakiem na szaszki. — Ten niespodziany napad nadzwyczajnie zmieszał nieprzyjaciela; niektórzy zaczęli się odstrzeliwać, ale większość uciekła. Na miejscu pozostało ciało Ubychskiego księcia Czui i nadto jeszcze dwa trupy. Ze strony Mingrelców raniony szlachcic Burdru Pagawa.

Dla ścigania ariergardy cofającej się armii tureckiej, przeprawili się 8. grudnia przez Czhenis-Cchale: Jenerał-major książę Dadjan z przybyłymi doń z Mingrelii ochotnikami, naprzeciw Choni i posunął się ku wsi Banza; pułkownik gwardyi książę Szerwaszidze z liniowymi kozakami i konwojową drużyną pod wodzą rotmistrza gwardyi księcia Guryela, pod Ganyrą i skierował się ku Abasza, a sztabs-rotmistrz książę Mikeladze z secinami celnych strzelców Imertyńskich od Gazati (na prawym brzegu Czhenis Cchale) pociągnął w ślad za nieprzyjacielem wielkim gościńcem do Ontopo.

Skutkiem tych rozporządzeń był szereg nader pomyślnych utarczek z oddzielnemi partyami nieprzyjacielskiemi.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

## Doniesienia z ostatniej poczty.

**Paryż**, 26. stycznia. Na giełdzie utrzymuje się zdanie, że konferencye pokoju odbywać się będą w Paryżu.

**Turyn**, 25. stycznia. Pod przewodnictwem Króla odbywać się będą w tych dniach ważne narady ministeryalne. Dziennik *Espero* zbija wiadomość o wstrzymaniu werbunków do angielsko-włoskiej legii. Zjazd cudzoziemców w Nizzie jest w tym roku bardzo znaczny.

**Rzym**, 23. stycznia. Stosownie do okólnika ministra spraw wewnętrznych oddane być mają gminy pojedyncze lub też połączone pod zarząd gubernatorów cywilnych. Zabawy karnawałowe pozwolo-

ne są jak w innych latach. Niedawno napadnięto z zasadzki na jednego porucznika żandarmeryi; krytobójca umknął, porucznik otrzymał tylko lekką ranę.

**Alexandrya**, 20. stycznia. Podczas burzy dnia 15go b. m. rozbiło się w porcie siedm okrętów. Załoga c. k. fregaty „Venus" przyczyniła sie głównie do ocalenia jednego holenderskiego, jednego szwedzkiego i jednego francuskiego brygu, tudzież austryackiego statku „Rosina".

## Kurs lwowski.

| Dnia 30. stycznia. | | gotówką zł. | gotówką kr. | towarem zł. | towarem kr. |
|---|---|---|---|---|---|
| Dukat holenderski | mon. konw. | 4 | 58 | 5 | 2 |
| Dukat cesarski | „ „ | 5 | — | 5 | 4 |
| Półimperyał zł. rosyjski | „ „ | 8 | 32 | 8 | 37 |
| Rubel srebrny rosyjski | „ „ | 1 | 39½ | 1 | 40½ |
| Talar pruski | „ „ | 1 | 34 | 1 | 36 |
| Polski kurant i pięciozłotówka | „ „ | 1 | 11 | 1 | 12 |
| Galicyj. listy zastawne za 100 złr. | bez kuponów | 88 | 36 | 89 | — |
| Galicyjskie obligacye indemnizacyjne | bez kuponów | 76 | — | 76 | 54 |
| 5% Pożyczka narodowa | bez kuponów | 86 | 50 | 87 | 50 |

## Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

| Dnia 30 stycznia. | złr. | kr. |
|---|---|---|
| Instytut kupił prócz kuponów 100 po | — | — |
| „ przedał „ „ 100 po | 89 | 12 |
| „ dawał „ „ za 100 | 88 | 42 |
| „ żądał „ „ za 100 | — | — |

## Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 30. stycznia.

Oblig. długu państwa 5% 86⅛; 4½ 76⅝; 4% 68½; 4% z r. 1850 —; 3% 51½; 2½% —. Losowane obligacye 5% —; Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcye bank. 1035. Akcye kolei półn. 2390. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie —. Bdudwajskie 257. Dunajskiej żeglugi parowej 682. Lloyd 485. — Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. 487½ złr.

Amsterdam l. 2. m. —. Augsburg 107 3. m. Genua — l 2. m. Frankfurt 105¾ 2. m. Hamburg 77½ 2. m. Liwurno — l. 2. m. Londyn 10 — 25. l. m. Medyolan 107 l. Marsylia — l. Paryż 125. Bukareszt 258. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. 11¼ Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —; 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 78. Renty Como — Pożyczka z roku 1854 105¼. Pożyczka narodowa 88⅛. C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 362½. fr. Akcye c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 268.

## *Przyjechali do Lwowa.*

Dnia 30. stycznia.

PP. Domaradzki Seweryn, z Stanimierza. — Rymiński Leopold, z Horyhlad. — Sozański Franc., z Białoskórek. — Sozański Wincenty, z Grabowiec. — Grodkow-Łoś Jan, z Dmytrowiec. — Duniecki Józef, adw. krajowy i Zbyszewszewski Wikt., z Krakowa. — Reizner Feliks Krisp., z Laszek. — Lewandowski Ludwik, c. k. radca sąd. obw., z Stanisławowa. — Wisłocki Marc., z Kopeczyniec. — Krzyżanowski Feliks, z Stachnychowiec. — Heidel Stanisł., z Chmielowej. — Zarzycki Tytus, z Chotylub. — Chyliński Maryan, z Bukowy. — Perelli Wilhelm, z Woli arłamowskiej.

## *Wyjechali ze Lwowa.*

Dnia 30. stycznia.

Hr. Mniszek, c. k. podporucznik, do Kopaczyc. — PP. Jarkasch, c. k. podporucznik, do Manasterzysk. — Perl, c. k. podporucznik, do Krakowa. — List, c. k. podporucznik, do Zaleszczyk. — Białobrzeski Stanisław, do Dzidziłowa. — Gumowski Wiktor, do Bereźnik.

## Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

*dnia 29. stycznia.*

| Pora | Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum. | Stopień ciepła według Reaum. | Stan powietrza wilgotnego | Kierunek i siła wiatru | | Stan atmosfery |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | ''' | | | | | |
| 6. god. zrana | 322.86 | + 0.1° | 95 5 | północny | sł. | pochmurno |
| 2. god popoł. | 322.72 | + 0 5° | 85.1 | „ | „ | mgła |
| 10.god. wiecz. | 322.52 | — 0 6° | 100.0 | zachodni | „ | pochmurno |

W nocy i przed połud. śnieg 6.'''

## T E A T R.

*Dziś:* Opera niem.: „**Rigoletto.**"
*Jutro:* 1. lutego (pierwszy raz)

„**Demi Monde** czyli **Swiat skażony.**"

Najnowszy komedyo-dramat z francuzkiego Aleksan. Dumasa (syna) w 5 aktach.

*W sobotę:* **Wielki bal maskowy**, a w niedzielę przedostatni bal maskowy.

Dnia 30. stycznia 1856 roku wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym Lwowskim następujące pięć liczb:

**4. 88. 2. 70. 8.**

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 9. i 23. lutego 1856 r.

# KRONIKA.

Składając publiczności podziękowanie imieniem sierót i ubogich w poniedziałkowym nrze Gazety Lwowskiej, czuło się oraz Towarzystwo Dam Dobroczynności z powołania swego obowiązanem, podać w niniejszem do wiadomości publicznej, ile dochodu z balu danego w niedzielę d. 27. b. m. zawdzięcza Zakład Sierót życzliwości obywatelstwa lwowskiego. Gorliwa o wzrost i powodzenie zakładu publiczność lwowska raczyła:

*a)* rozebrać biletów pojedynczych i familijnych 554; z czego wpłynęło . . . 1077 złr.

*b)* szczególniejsi dobrodzieje raczyli dodać za bilety wstępne nadpłatą . . . 210 „

*c)* ochotnicy zabawy fantowej, przyczynieniem się do rozebrania asygnacyi loteryjnych, wnieśli . . . 1166 „

*d)* a nadto, w chęci pomnożenia dochodu, a oraz okazania ile cenią osobny dar pani Geistlerowej obywatelki miasta Lwowa, składający się z kwiatów jej oranżeryi ułożonych doborem w bukiet, a który życzeniem łaskawej dawczyni na udzielną loteryę był wystawiony — złożyli za losy 53 „ 40 kr.

tak, że zapomoga tym sposobem z hojności publicznej wniesiona, wynosi ogółem . . . 2506 złr. 40 kr.

Wydatki, luboć z niemałym kosztem musiały być podjęte ażeby godnie przyjąć i uwzajemnić szczodrą życzliwość gości, jednak i w tem dozwoliła uprzejmość p. pułkownika c. k. pułku Schonhals, znacznego oszczędzenia. W grzeczności swojej oświadczyć p. pułkownik kazał, że korpus oficerów jego, niemniej pułk cały zwykł zawsze przy każdej sposobności przyczyniać się do składek dobroczynnych, pragnie zatem ofiarować muzykę pułkową bezpłatnie, z życzeniem ażeby przysługa pułku uznaną była za dar poświęcony dobroczynności. Wydział towarzystwa nie omieszkał przesłać p. pułkownikowi najczulsze podziękowanie i zachowa w wdzięcznej pamięci szczególniejszą życzliwość, jaką pułk Schonhals okazał lwowskiemu Zakładowi Dobroczynności.

Pozostawały do opędzenia zwyczajne i inne konieczne wydatki, jakie są na ogłoszenia afiszami, na druki biletów i asygnacyi loteryjnych, na sprzęty i meble, na draperye i ozdoby salonowe, kwiaty, krzewy, rośliny, na światło, na służbę i za posługi nadzwyczajne; — ale i to wszystko wyniosło tylko 300 złr., dzięki bezinteresownemu poświęceniu się pana A. Kirschnera obywatela miasta Lwowa, że się zajął urządzeniem, przystrojeniem i ubraniem wystawy fantów, i sam noc całą spędził w posłudze ażeby obdzielać szczęśliwych losem wygranej.

Dwunasta lista składek z wykupna kart uwalniających od powinszowań Nowego Roku 1856:

PP. Leon Ostrowski 2r., pani Henryka Steif 1r., Sender Blumengarten 30kr., konwent OO. Franciskanów 2r., pani Karolina Winter 1r., Barbara Ziękowska 1r., Karol Martini 1r., Jerzy Osterman 1r., Jakób Kronstein 1r., A. W. 6kr, N. N. 30kr., Ignacy Opuchlak 10kr., Ludwik Teichman 1r., pani Karolina Zarzycka 1r., Emilia Epstein 1r., Klementyna Schaub 20k., dr. med. Serdaj 10k., Lubomęski 10kr., N. N. 2r., pani hrabina Komorowska 2r., B. 1r., Anna Dawid 1r., Jan Czajkowski 5r., dr. med. Jędrzej Orzechowicz 1r., Ludwik Keller 1r., pułkownik Conte Corti 1r., radca namiestnictwa Selig 1r., Dubs 20kr., Sokal 20kr., N. N. 20kr., Chaim Karpf 20kr., Postler 2r., Wojciech Śliwiński 2r., Lipiński 1r., Kutschera 1r., Krzysztofowicz 1r., Wacław Syraczek 10kr., Wojciech Sawczyński 1r., Hebenstreit 1r., Schonthaler 10kr., Jan Frankel 1r., Józef Breuer 2r., Antoni Zasławski 1r., Józef Wierzchowski 10kr., N. N. 1r., Maciej Wierzbicki 6kr., Katarzyna Zeidler 10kr., N. N. 10kr., Marya Zasławska 30kr., Riman 1r., Wincenty Zaak 1r., Tadeusz Hensel 2r., Józef Schittawans 1r., A. S. 10kr., E. H. 20kr., N. N. 20kr., T. Scholz 1r., Jan Marek 30kr., Wilhelm Jungmann 20kr., Mikołaj Feit 10kr., Mańkowski 40kr., Geistlehner 2r., N. N. 1r., Miszkiewicz 1r., Sokal 40kr., pani Drzewiecka 30kr., Tarnawska 1r., Hand 20kr., Klara Rosenstein 1r., N. N. 1r., N. N. 20k., Alojza Knendich 20k., Eustachy Jachimowski 10k., pani Eleonora Wiluszyńska 30k., Ślimakowski, rektor gr. kat. seminaryum 2r., J. Ilnicki, wicerektor 1r., N. N. 1r., N. N. 40kr., Czajkowski 1r., Pipan 20kr., Franciszek Kostek 1r., pani Kornelia Schlegel 1r., hrabia Piniński 2r., Karol Jesephu 2r., Jan Finik 30kr. Razem 77r. 32kr.; Dodawszy do tego składki poprzedzające w kwocie 851r. 45kr., wynosi ogółowa suma 929r. 17kr. m. k.

Według najnowszego pomiaru ma Galicya wraz z Bukowiną 180 mil kwadratowych ziemi ugorem leżącej, 1345 mil kwadratowych uprawianej.

— W Węgrech znajduje się według ostatniego wykazu 8000 szkół dla ludu; między tem 3400 samych madjarskich, 2600 sławiańskich, 900 niemieckich, 250 rumuńskich i 950 mieszanych.

— Podług dziennika „Journal de la Librairie" wyszło we Francyi w przeciągu 44 lat od 1811 do 1855 roku 271.994 książek po części w języku francuzkim, po częci zaś w klasycznych i obcych językach, jako też broszur i innych pism drukowanych; 47.425 rycin, rysnnków, litografii, map i planów, i 17.449 dzieł muzycznych. W roku 1855 wyszło 8235 pism drukowanych, 2857 rycin i t. d., i 1105 dzieł mucycznych.

— Kilku ludzi wesołych wyrządziło strzelcom krajowym w Bazylei złość szczególną, chcąc im na oczy wyrzucić ich nieczujność. I tak zamurowano jednemu z nich nocną porą drzwi od pomieszkania przytykającego do odwachu strzelców krajowych, i tak się zręcznie sprawiono, że się ani zamurowany, ani koledzy jego na straży stojący nie spostrzegli.